

Storgaardskoven

Ejer: Christa og Christen Rauff

Adresse: Storgårdvej 2, 7361 Ejstrupholm

Offentlighed: privat skov, men overalt åbnet op for offentligheden

Formål: Ejernes hensigt med skovrejsningen var at skabe et rekreativt åndehul i et ellers skovfattigt landskab med stor naturmæssig og æstetisk værdi. Ejer lægger stor vægt på at kunne være personligt engageret i areal- og skovplejen.

Vurdering: En meget smukt anlagt og velplejet skovrejsning med stor æstetik i afveksling af træarter og blandinger. Også gode tiltag til bevarelse af størst mulig strukturvariation på arealet. God afveksling mellem åbne arealer og skov, men dog sløring af den stærkeste topografi på arealet.

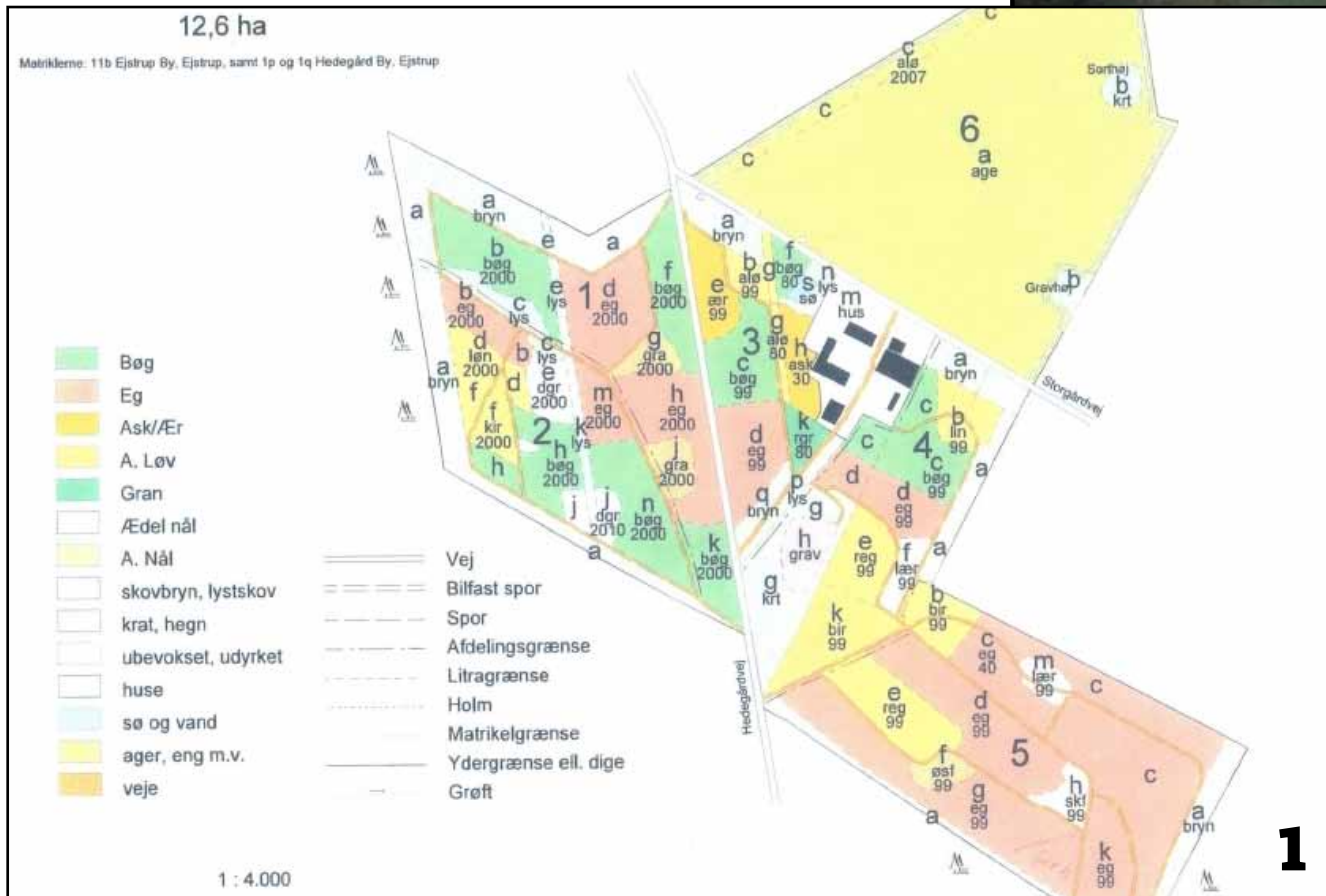

Indledning

Ejendommen ligger i Midtjylland på en randmoræne – dog uden dramatiske topografiske karakterer. Jordbunden varierer fra en lidt rigere muldblandet sandjord i nord til fattig sandet jord i syd. Der er punktwise lerede jorder – især tæt på bebyggelsen. Der er gennemført jordbundskortlægning i to omgange – senest i forbindelse med udarbejdelsen af en grøn driftsplan i 2010 ved Skovdyrkerne.

nemført jordbundskortlægning i to omgange – senest i forbindelse med udarbejdelsen af en grøn driftsplan i 2010 ved Skovdyrkerne.

Den ældre eksisterende skov

Der var på ejendommen et ældre stykke skov på cirka 3 ha, hvoraf 1,5 hektar har mindst 2 generationer af skov bag sig (afd. 5c,k,m). Stykket var ved stormen i 1999 domineret af ældre rødgran, som led stærkt under stormen i først 1999 og igen i 2005. I dag er store dele af bevoksningen kun spredt beplantet med mellemstore egetræer, som har overlevet stormen, eller yngre birketræer (billed 2). En mindre del blev tilplantet med lærk i 1999 (billed 33). Området har nu mere krat-karakter og ejer vil gerne holde arealet åbent og frit for opvækst mellem de spredte ege-

træer. Uden græsning eller regelmæssig slåning med f.eks. en brakpudser vil dette dog kræve en konstant indsats med nedskæring af selvsået birk, røn, eg osv. Naboen mod sydvest har en stykke ældre nåleskov, som nu dog er ved at gå i opløsning og naboen mod øst har også et mindre stykke ældre skov. Endvidere findes et mindre blandet løvtræskrat syd for grusgraven tæt på beboelsen (afd. 4g). Dette krat er dog forsømt med pleje og ikke udviklet til at blive det ældre skovindslag som skoven som helhed mangler.

Skovrejsningen

Ejer har haft en meget engageret dialog med Skovdyrkerforeningen, som forestod skovrejsningen. Således har ejer sørget for at friholde en mark for skovrejsning nord for beboelsen og de enkelte bevoksninger er nøje planlagt til at skulle følge hinanden med en passende afveksling i oplevelse – alt under passende hensyn til jordbundsforholdene (billed 1).

Ejerne plantede selv samtlige 10 hektar skovrejsning over årene 1999 til 2000. Skovrejsninger er karakteriseret af tem-

melig små litra, hvor størrelsen på disse litra varierer fra knap 0,1 hektar til godt 1 hektar (billed 1). Til gengæld er mange af litraerne etableret som monokulturer (billed 4, 5, 7, 9, 11). I ét tilfælde medførte dette totalt udfald af den plantede træart Østrisk fyr p.g.a. nålesvamp (billed 7), men når monokulturerne mere har karakter af blokke/holme, kan man forholde sig rationelt til et sådant udfald. I det konkrete tilfælde henlægger arealet ind til videre som åben slette i skoven (billed 7). Dette mindsker på ingen måde skovrejsningens succes - det giver blot et ekstra afveksling i skoven. Forskellige steder er forsøgt med i øvrigt vellykkede blandinger af dels almindelig ædelgran og bøg (med lærk eller skovfyr som ammetræer - billed 3, 8) og dels skovfyr og birk (billed 6). De højere beliggende lerprægede arealer er overvejende beplantet med bøg, mens egen dominerer på de laveste og mest sandede jorder.

Der er mange steder anvendt skovfyr, hybridlærk eller OP42 som ammetræer (billed 3, 7, 8, 9, 11), men ejer fører et meget intensivt tilsyn med ammetræerne, således at disse enten borttyndes eller opstammes, så de ikke trykker hovedtræarterne. Ejer lægger et meget stort stykke arbejde i den løbende opstamning af ammetræerne for

herigennem at beholde dem så længe som muligt (billed 3, 9). De hurtigt voksende ammetræer giver den stadig meget unge skovrejsningsejendom (kun 13-14 år med dominans af langsomt voksende klimaksarter som bøg og eg) et indtryk af lidt ældre skov (billed 7, 8, 9, 11). Desværre bliver løvtræerne langsomt mere og mere ustabile i skyggen under ammetræer og ejeren bliver snart nødt til i højere grad at tynde blandt ammetræerne end at opstamme dem (billed 9).

Selv om ejer var modstander af nåletræ, blev han dog overbevist om vigtigheden af at have enkelte spredte nåletræs-litra, som bl.a. giver læ og skjul for vildtet om vinteren. Der er derfor mindre litra af Douglasgran, skovfyr og grandis (billed 4, 12). Indtil for nyligt fandtes et gammelt læhegn af hvidgran i afd. 2, som var årsag til tusindvis af selvsåede hvidgraner, ikke mindst i egekulturerne. Selv om dette nok er æstetisk meget tiltalende på kort sigt, afføder det et stort udrensingsbehov på længere sigt (billed 5, 9, 10a). Man bør overveje at fjerne hvidgran forud for skovrejsning.

Endeligt har ejer anlagt et mini-arboret i afdeling 2, hvor der er plantet mere sjældne arter som tarmvridrøn, frynseeg, masurbirk, silkefyr, ildløn og langnålet ædelgran (billed 10).

10

10a

11

Struktur og aldersvariation

Rent landskabeligt lider Storgaardskoven lidt under det klassiske problem med skovrejsninger, at alle bevoksninger er ensaldrende. Det ældre skovstykke i afdeling 5 er delvist gået i opløsning (billed 2), men der står enkelte markante randtræer af rødgran tilbage. Ejer har også bevaret en enkelt

gammel Sitkagran fra en gammelt læhegn tæt på udsigtstårnet (billed 21). Endvidere har ejer – om end nok i for ringe omfang – efterladt flere spredte popler, som i høj grad skaber strukturdiversitet i skoven (billed 7, 11). Forsøget på fladevist at bevare ammetræer så længe som muligt (billed 9) er også et forsøg på at beholde så stor en visuel diversitet som mulig. Dette kan dog ikke fortsætte i en fladevis form, men det er absolut værd at overveje at efterlade små grupper af ammetræer til permanent dominans og opgive hovedtræarterne i sådanne små grupper. Sådanne små grupper af 5-10 ammetræer vil give skoven en ældre karakter - se konceptet antydningvist i billed 8. Problemet med de ensaldrende bevoksninger mindskes dog også af den småskala-variation, som opstår mellem forskelligartede litra (billed 1, 7, 10, 11, 12). I afdeling 2 findes for eksempel hurtige overgange mellem rødeg, vintereg, spidsløn og kirsebær.

Det anbefales at ejer overvejer på et tidspunkt at skabe supplerende strukturel variation f.eks. gennem stævningskov eller melleskov i f.eks. egebevoksninger. I krattet (afd. 4g) eller i afd. 5c/k kunne overvejes behandling henimod en plukhugststruktur, men da en sådan skovstruktur kræver kontinuert og

15

16

indsigtsfuld styring gennem generationer af ejere, bør investeringen i en sådan struktur i høj grad være lyst- og interessebetonet og ikke indebære store investeringer.

De forskellige tiltag i det åbne land (alle og busk-kulisser) er også med til at sikre en strukturel variation på ejendommen.

Afveksling mellem skov og åbent land

Ejer har været meget bevist om at bevare en åben mark nord for bebyggelsen, således at gården omgives af skov på tre sider men har åben mark mod nord (billed 13-16). Denne mark kunne i øvrigt også kun tilplantes med dispensation, fordi to større gravhøje befinder sig på marken (billed 13, 14). Endvidere er anlagt en lille lysning i afdeling 2, som kan anvendes til picknick, festplads eller lignende (billed 5, 8).

Anvendelsen af det åbne land

Marken dyrkes i almindelig korndrift. Men ejer har med stor succes anlagt en stribe af busk-grupper i markens nordligste kant, hvor en midterrække af eg, lind og buskarter omgives af et stort antal forskellige blomsterbuske og rose-arter (billed 16 ved stien). I den nordligste gruppe er anlagt en nøddehegn med både valnød og storfrugtet hassel. Oplevelsen af disse forskellige elementer på den nordlige mark gøres tilgængelig gennem en velplejet sti rundt langs markens kanter – se senere. Buskrækken afsluttes med en 300 meter insektvold, som er besået med timote og staudelupiner. Endvidere har ejerne for tre år siden etableret en energiskov med OP42 i den nordvestlige del af marken (afd. 6 - se billed 15 og 16 t.h.).

Landskab og æstetik

I mange henseender er skovrejsningen smukt indlejret i landskabet og selve skovrejsningens struktur i form af mange små meget forskelligartede parceller giver i sig selv en stor æstetisk værdi.

Også muligheder for at beskue landskabet fra gravhøjene giver en ekstra oplevelse (billed 13, 14). Desværre har ejer på påbud om at fjerne et bænk fra toppen af den ene gravhøj – på trods af at bænken har stået på stedet i flere generationer.

Ovennævnte mark er forholdsvis flad (billed 14-15) og de topografiske forskelle på ejendommen er overvejende små. Det er således begrænset, hvad man kan opnå af vide udsigter i dette ellers ret flade landskab. Derfor har gravhøjene også en særlig stor betydning for oplevelsen af landskabet. Kun i skovens nordvestlige hjørne (afd. 4a,b,c) opleves en stærkere hældning på randmoræne (billed 17). Billed 18 viser denne hældning mod sydvest fra naboens mark og på billed 19 anes skråningen op langs skovvejen. Denne hældning er dog overvejende skjult af den nye skovrejsning. Dette er lidt ærgerligt, fordi det er det eneste sted på ejendommen, hvor topografien er så markant. Det kunne overvejes at skabe en lysning

på dette sted – evt. med spredt stående dybkronede træer. Dette kunne gøres i forbindelse med den eksisterende skovvej gennem området.

Bortset fra netop topografien har ejerne gjort store anstrengelser for i øvrigt at bevare og forøge landskabets skønhed. F.eks. gennem bevarelse af en gammel allé af seljerøn (billed 20) og gennem de målrettede plantninger i det åbne land (billed 15, 16).

Vandmiljøer

Der er i området dybt til grundvand og de naturlige afstrømningsveje (jf. NST's kort) går udenom ejendommen. Den sandede jord medfører også at der ingen steder på ejendommen er naturlige forekomst af vådbundsområder. Ejer har derfor i haven etableret en ganske stor dam ved hjælp af en

gummimembran. Da denne gennem årene blev utæt p.g.a. færdsel fra mennesker og dyr, er søen netop opgravet og en ny membran er lagt i. Sådanne vandmiljøer kan – hvis de kan holdes tætte – blive værdifulde levesteder for krybdyr og padder, ligesom større pattedyr og vildt kan finde drikkevand i et ellers tørt landskab.

Natur og biodiversitet

Den store nicherigdom, som skabes gennem de mange forskellige træarter, skaber i sig selv levesteder for mange forskellige dyre- og plantearter. Ejer har også udlagt store bundkævlere af træer til almindelig forrådnelse til glæde for mange truede insekt- og svampearter. Endvidere har ejer (efter fældning) friholdt et tidligere læbælte for beplantning og fordi dette læbælte gennem tider med åbne marker har samlet en del flyvesand omkring læbæltets træer findes i dag en sandvold på stedet. Herigennem er på naturligvis skabt en "insektvold" til opformering af insekter (billed 21). Ejer har også udpeget 21 træer til "livstidstræer" i de gamle skovrester i afdeling 5c,k.

Recreation, vej- og stisystem samt offentlig adgang

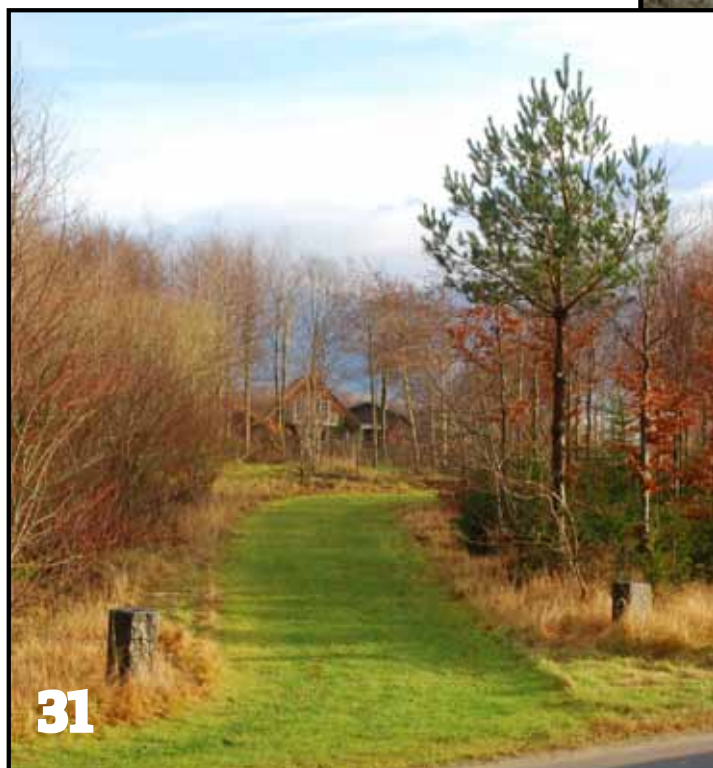
Et meget vigtigt motiv for ejerne har været at skabe et rekreativt åndehul, som også kan nydes af offentligheden. Der er således lagt stor vægt på at invitere skovgæster til at vandre i skoven og i landskabet. Ejerne har sørget for at ejendommen er blevet del af initiativet "Spor i Landskabet" og der

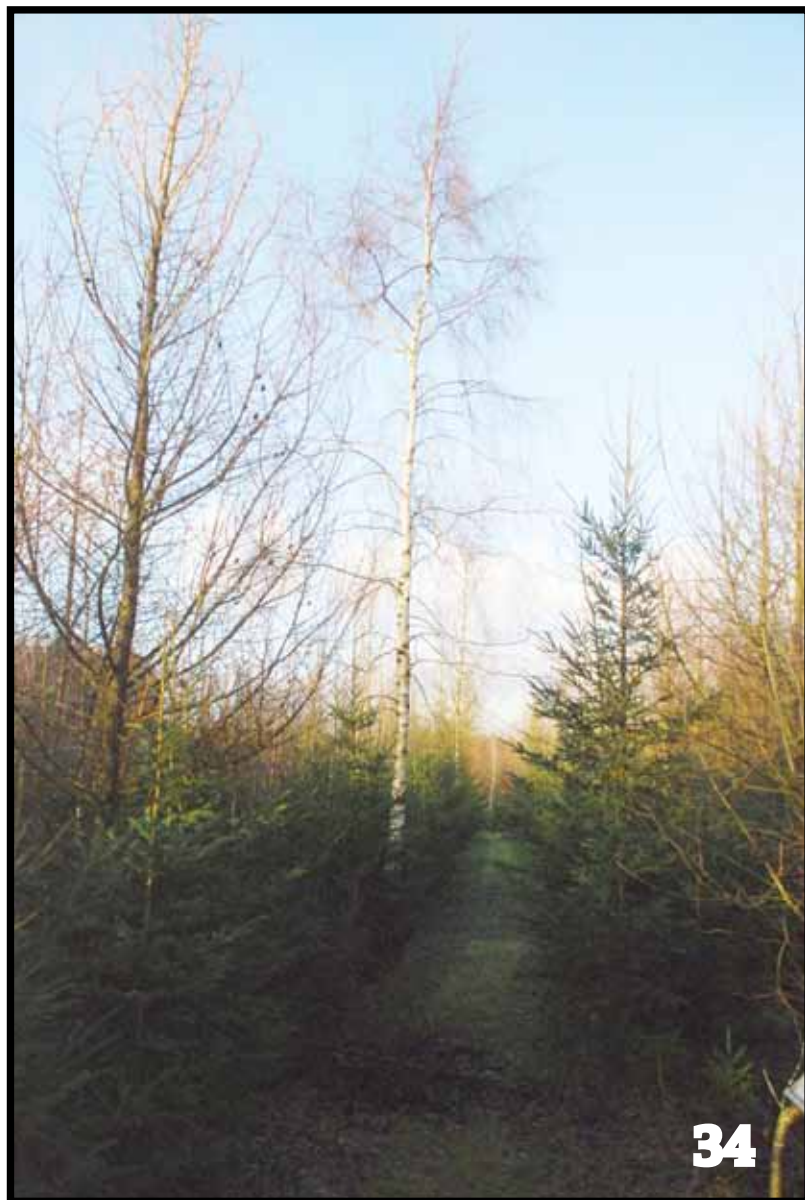
ligger på projektets hjemmeside en udmærket beskrivelse af ejendommens særpræg og historie (www.spor.dk). Ejerne har endvidere gjort en usædvanlig stor indsats for at etablere en legeplads, bålplads, grillhytte og udsigtstårn forskellige steder på ejendommen. I kanten af lysningen i afdeling 2 er bygget et udsigtstårn til glæde for skovgæster og fuglekiggere (billed 22 og 23). Legeplads, shelter og grillhytte er bygget i en tidligere "mergelgrav", som ligger sænket i landskabet syd for gården (billed 24-27). Ejer har med stor energi opnået fondsstøtte til etablering af flere af disse smukt byggede aktiver. Der er endog etableret et lille opholdsrum og gæstetoilet bagerst i staldbygningen, hvor skovens gæster kan komme i tørvejr og besørge deres nødtørft.

For i særlig grad at gøre besøg på ejendommen tillokkende har ejerne anlagt en meget intensivt net af veje og stier, hvoraf mange holdes græsklædte og slåede. Ikke mindst adgangen til gravhøjene, "nøddehegnet" og blokkene med forskellige roser på marken er lettet af velholdte stier (billed 29, 30). Ejer megen tid på at slå græsset på disse stier på ejendommen. Endvidere er der opsat små skilte med forklaringer flere steder i skoven – f.eks. ved gravhøjene og stolpefundene i afd. 2. Opkørslen til gården,

langs med mergelgraven med legeplads er kranset af en flot allé af popler (billed 32) og veje i skoven er ofte anlagt med smukke sving og kurver (billed 7, 31, 33). Flere steder er der "kælet for øjet" ved plantning eller bevaring af enkelte træer eller trærækker, som afviger fra bevoksningerne (billed 34).

Vildtpleje

Ejer er ikke specielt jagtinteresseret, men ser gerne et rigt naturliv på ejendommen. Det var bl.a. under hensyn til råvildtets vinterkvarter at det blev plantet nåletræ i grupper.

Jagt

Der drives kun sporadisk jagt på ejendommen.

Der blev i alle afdelinger gravet søgegrøfter, men på over en hektar i det nuværende afdeling 2 blev overjorden skrabet væk og underjorden undersøgt. Der blev fundet tegn efter stolper fra flere stenalderhuse og ejer har nu markeret stolpernes placering fra et af husene i et lille åbent felt inde i skoven (billed 35) samt beskrevet fundet på en lille planche (billed 36). Beskrivelsen af de fundene findes under "spor i landskabet".

Fortidsminder og traditionelle driftsformer

Området har været intensivt beboet i oldtiden. Der har oprindeligt været 7 gravhøje, men kun to bronzealderhøje er bevaret på ejers mark. Disse to gravhøje udgør i dag et værdifuldt landskabeligt aktivt, både ved færdsel omkring dem men ikke mindst p.g.a. udsigten fra toppen af højene (billed 13, 14, 30).

På grund af den formodede aktivitet i oldtiden, blev ejendommen intensivt undersøgt af Horsens museum forud for skovrejsningen.

Ejendommens videre udvikling

Der er investeret rigtig mange penge men ikke mindst intensivt arbejde gennem de sidste 15 år i opbygningen af en meget flot natur- og besøgsjendom. Ejerne vil fortsætte med at udvikle ejendommen i mange år endnu, mens det naturligvis er uklart hvordan den næste generation af ejere vil udvikle ejendommen.

Ejer er stedvist tvunget til at lægge sin håndtering af ammetræer om, idet opstamning ikke længere i tilstrækkelig grad sikrer hovedtræarternes stabilitetsudvikling. Dette afføder spørgsmål om eventuel punktvis omprioritering af artsvalg og bibeholdelse af grupper af "ammetræer" til blivende arter. Dette ville være nyttigt a.h.t. strukturvariationen på ejendommen.

Endvidere kan det overvejes at forsøge at fremhæve topografien stærkere i den nordlige del af afdeling 4, som beskrevet under "landskab og æstetik".

Endelig kunne det overvejes at forsøge at øge tilgangen af fugle og pattedyr til lysningen ved udsigtstårnet i afdeling 2 – f.eks. ved at etablere en mindre men dybt vandhul. Et sådant kan etableres med gummimenbran eller gennem ilægning af plastisk ler over bunden. Under alle omstændigheder ville det i positivt fald være vigtigt at gøre vandhullet mindst 1.5 til 2 meter dybt og samtidigt sørge for straks at fjerne enhver opvækst af tagrør eller dunhammer. Ikke mindst p.g.a. udsigtstårnet, hvor fuglekiggere og naturelskere kan sidde behageligt og tørt ville en indsats på dette område være værdifuldt.

Taksigelse

Ejendomsanalyserne er finansieret af Naturstyrelsen, 15. Juni Fonden, Skovdyrkerne og SkovByKon. Vi takker varmt for projektmidlerne – uden hvilke projektet ikke havde kunnet gennemføres. Ejendomsanalyserne udgør et centralt kilde-materiale til vores kommende nye bog: "Skovrejsning, natur- og herlighedsværdier"

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

15. Juni Fonden

